

Görs det skillnad på flyktingkris och flyktingkris?

En kvalitativ textanalys av *Aftonbladets* framställning av den syriska respektive ukrainska flyktingkrisen

MKVA22:4 Uppsats VT 2022

Lunds universitet

Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet

Namn: Linnéa Jönsson & Carolin Sandberg

Handledare: Fredrika Thelandersson

Examinator: Eskil Vesterlund

LUNDS
UNIVERSITET

Abstract

”Görs det skillnad på flyktingkris och flyktingkris?” är författad av Linnéa Jönsson och Carolin Sandberg i medie- och kommunikationsvetenskap vid Institutionen för kommunikation och medier på Lunds universitet. Syftet med studien är att undersöka *Aftonbladets* framställning och rapportering om den syriska flyktingkrisen 2015 respektive den ukrainska flyktingkrisen 2022, för att se om det går att urskilja några skillnader. För att besvara frågeställningen har ett antal artiklar från respektive år analyserats med hjälp av teorier och begrepp som ”framing” (inramning), konstruktionen av ”vi” och ”dem” samt retorik. Analysen visar att det inte förekommer några större skillnader i *Aftonbladets* rapportering av de två flyktingkriserna varken sett till vilken inramning som görs eller vilken retorik som används. Vi kan heller inte se att *Aftonbladet* gör skyldiga till konstruktionen av ”vi” och ”dem” i sin rapportering av de två flyktingkriserna.

Nyckelord: flykting, flyktingkris, Syrien, Ukraina, nyhetsrapportering, “framing”, retorik

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2. Syfte och frågeställningar	4
1.3. Tidigare forskning	4
2. Metod	7
2.1 Metodval	7
2.2 Avgränsningar och urval	8
2.3 Tillvägagångssätt	9
3. Teoretiska perspektiv	9
3.1 “Framing”	9
3.2 “Vi” och “dem”	10
3.3 Retorisk analys	12
4. Analys	13
4.1 “Framing”	13
4.1.1 Flyktingarnas berättelse	14
4.1.2 Fördömande av regimens agerande	16
4.1.3 Flyktingmottagande	17
4.1.4 Negativa konsekvenser av flyktingmottagandet	19
4.2 “Vi” och “dem”	21
4.3 Retorisk analys av artiklarna	24
4.3.1 Forensisk retorik	24
4.3.2 Pathos	25
5. Slutdiskussion	26
6. Referenser	29

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Det syriska inbördeskriget har idag pågått i över tio år och 2015 var kriget inne på sitt femte år. Inbördeskriget i landet beskrivs som den främsta orsaken till den stora flyktingkrisen som inträffade 2015, då situationen i landet eskalerade och tvingade 4,9 miljoner syrier att fly till andra länder (Sverige för UNHCR, 2016; Migrationsinfo, 2021). Antalet syriska flyktingar som sökte sig till EU och således även Sverige ökade då markant och 51 338 syriska medborgare sökte asyl i Sverige 2015 (ibid.).

Tidigare i år, den 24e februari 2022, utbröt ytterligare en väpnad konflikt i världen som gett upphov till ytterligare en flyktingström. Denna gången har Ryssland angripit grannlandet Ukraina efter en tids spänningar länderna emellan. Kriget, som i skrivande stund har pågått i drygt en månad, har tvingat många ukrainska invånare på flykt, bland annat till Sverige. I mitten av maj hade cirka sex miljoner ukrainare flytt landet och i slutet av maj rapporterar Migrationsverket att nästan 38 000 ukrainska medborgare sökt asyl i Sverige (Sverige för UNHCR, u.å.; Migrationsverket, 2022). Migrationsverket räknar, med viss osäkerhet så klart, att mellan 76 000 och 212 000 ukrainska flyktingar väntas söka skydd i Sverige fram till juni 2022 (Regeringskansliet, 2022).

Det debatteras flitigt på sociala medier kring huruvida det svenska mottagandet av de ukrainska respektive syriska flyktingarna skilt sig åt. Denna fråga väcker vidare funderingar om, och isåfall hur, nyhetsjournalistikens rapporteringar av de nämnda flyktingkriserna och dess flyktingar skiljer sig åt. Gör medierna skillnad på flykting och flykting? Media, och inte minst tidningar, spelar en central roll i att upplysa och rapportera om krig och flyktingkriser. När journalister rapporterar om händelser, däribland krig, görs detta ofta med en viss vinkling, även kallat inramning eller "framing", där ett urval av aspekter av händelsen lyfts fram och andra inte (Allan 2010, s. 74-76). Mot bakgrund av detta är det intressant att studera tidningarnas skildringar och uppmärksammande av den aktuella flyktingkrisen i Ukraina och den som ägde rum i Syrien 2015. Kan man urskilja någon skillnad mellan tidningarnas

framställning av flyktingkriserna och dess flyktingar? Har det skett någon förändring i vilka aspekter och teman tidningarna tar fasta på i relation till de två ländernas flyktingströmmar?

Det har gjorts tidigare studier på hur media rapporterat kring och framställt olika länders flyktingar, och några av dessa kommer vi redogöra för i en senare del. Däremot är kriget i Ukraina och flyktingströmmen kriget medfört en så pass aktuell händelse att några studier om det ännu inte genomförts. Därmed är vår förhoppning att kunna bidra med ny kunskap om medias framställning av krig och flyktingströmmar.

1.2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka och jämföra hur svensk media, mer specifikt *Aftonbladet*, pratade om den syriska flyktingkrisen 2015 och hur de pratar om den ukrainska flyktingkrisen 2022. Vi intresserar oss således för medias framställning, attityd och sätt att prata om de två flyktingkriserna, och avser att ta reda på huruvida det finns en skillnad. Detta mynnar ut i följande frågeställningar:

- Hur talar *Aftonbladet* om den syriska respektive ukrainska flyktingkrisen?
- I relation till vilka ämnen och aspekter talar *Aftonbladet* om de två ländernas flyktingströmmar?
- Finns det faktorer i artiklarnas textinnehåll som kan tyckas bidra till konstruktionen av ett “vi” och “dem”?
- Vilken retorik använder sig *Aftonbladet* av i sitt sätt att tala om de två flyktingkriserna?

1.3. Tidigare forskning

Det finns flera tidigare studier som berör liknande ämnen och frågeställningar som vi avser att studera, däremot berör ingen av dessa den nuvarande flyktingströmmen från Ukraina. I likhet med vår studie undersöker dessa artiklar hur olika medier, däribland tidningar, pratar om flyktingar och flyktingkriser. Nedan kommer vi redogöra för tre artiklar som på olika sätt

analyserat hur media rapporterar om flyktingkriser och flyktingar. Dessa studier är inspiration till hur vi kommer genomföra vår undersökning av medias rapportering och framställning av två olika flyktingkriser.

I artikeln “Media coverage of refugees and asylum seekers in regional Australia: a critical discourse analysis” (2017) redogör Cooper, Olejniczak, Lenette och Smedley för sin studie av hur australiensiska tidningar talar om flyktingar. De förklarar att australiensisk media historiskt talat ganska negativt om flyktingar, där ett genomgående tema har varit att dela upp flyktingar i kategorierna “legitima” respektive “illegala” (Cooper, et al. 2017 s. 78-79). Med hjälp av både kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys har de identifierat olika teman och trender i hur regionala tidningar framställer flyktingar. Resultatet de fick fram var att regionala tidningar, till skillnad från nationella tidningar, på det stora hela talade positivt om flyktingar, bland annat genom att lyfta fram flyktingars personliga berättelser och uttrycka empati (ibid., s. 83-84). Däremot fann de skillnader i hur de regionala tidningarna talade om flyktingarna i relation till nationella ämnen såsom politik och lagstiftning, där tonen var betydligt mer negativ (ibid., s. 82). Likt hur vi kommer göra, fokuserar artikelförfattarna på vilka så kallade “frames” (ramar) medierna använder i sin rapportering om flyktingarna.

Ytterligare en tidigare studie inom samma område som det vi avser att studera är “Biased neutrality: the symbolic construction of the Syrian refugee in the New York Times” (2019) av Ghazal Aswad. Artikelförfattaren har genomfört en undersökning om hur New York Times talade om och porträtterade flyktingar i relation till USAs presidentval 2016, där flyktingfrågan spelade en central roll. Aswad understyker medias avgörande betydelse för formandet av allmänhetens uppfattning i olika frågor, däribland flyktingfrågan (2019, s. 359). Genom att använda både en kvantitativ innehållsanalys och en kvalitativ kritisk diskursanalys har Aswad kategoriserat artiklar från New York Times efter huruvida de talar positivt, negativt eller neutralt om flyktingar och invandrare (2019, s. 357, 361). Resultatet hon fann var att en övervägande del av de analyserade artiklarna (58%) hade en neutral ton gentemot flyktingarna (ibid., s. 362). Därtill var 25% av artiklarna positiva i sin ton, där personliga berättelser och erkännandet av flyktingarnas lidande var framträdande, och 17% negativa i sin ton med en övervägande främlingsfientlig diskurs (ibid., s. 363). Aswad identifierar också

ett antal vanligt förekommande teman i de artiklar hon analyserat, till exempel flyktingar som ett terrorhot och flyktingar som offer (2019, s. 365, 367-368).

I studien "Differences in journalism culture or is there more to it? Comparing news on the European refugee issue in Western Europe and China" undersöker Shujun Jiang, Leen d'Heanens och Li Zhang (2021, s. 452) skillnaderna i hur de kinesiska, belgiska och svenska nyhetsmedierna framställer den europeiska flyktingkrisen 2015. De har även som avsikt att redogöra för orsakerna bakom dessa skillnader. Artikelförfattarna vill skapa förståelse för olika journalistiska kulturer, politiska och ekonomiska intressen samt sociala värderingar i nyhetsskapandet (Jiang et al., 2021, s. 452-453). I sitt genomförande av studien har artikelförfattarna använt sig av en kvantitativ innehållsanalys och därmed i förväg operationaliserat olika aspekter som de sedan har analyserat de olika tidningarna utifrån (ibid., s. 461).

Resultatet och slutsatsen de kom fram till visade att det både finns skillnader och likheter mellan nyhetsbevakningen i Kina, Belgien och Sverige. Gemensamt för tidningarna i alla tre länderna var betoningen av politiska responser. Tidningarna i Kina beskrivs vidare vara dedikerade till att följa upp politik och beslut trots deras avstånd till flyktingkrisen. Deras tidningar förklaras även vara mer fokuserade på politisk respons vad gäller mottagandet och avvisandet av flyktingar än att intressera sig för flyktingars resa eller integration efter deras ankomst (Jiang et al., 2021, s. 468). Fortsättningsvis visar studien att tidningarna i Kina innefattade teman av hot-karaktär oftare än de svenska och belgiska tidningarna (ibid., s. 469). I studiens resultat framgår det även att svenska och belgiska tidningar tenderar att rapportera om nationella händelser, händelser från grannländer eller länder som ansågs vara kulturellt lika dem, i relation till flyktingkrisen. Detta medan tidningarna i Kina istället följde platserna där flyktingkrisen ägde rum (ibid.). De kinesiska tidningarna ansågs vidare uppvisa mindre välkomnande attityder gentemot flyktingar än tidningarna från Sverige och Belgien (Jiang et al., 2021, s. 470). Baserat på artikelförfattarnas undersökning var deras slutsats följaktligen att det finns en skillnad i den journalistiska kulturen mellan Kina och de två europeiska länderna, samt att det i sin tur har en inverkan på hur nyhetsproduktionen ser ut (ibid.).

2. Metod

2.1 Metodval

Inom humaniora och samhällsvetenskap används såväl kvantitativa som kvalitativa metoder (Fejes & Thornberg, 2009, s. 17). Det är en vanlig missuppfattning att kvantitativa och kvalitativa tillvägagångssätt utesluter varandra, vilket inte nödvändigtvis stämmer, förklarar Fejes och Thornberg (2009, s. 17). I mycket forskning används de två metoderna snarare kompletterande eftersom kombinationen kan ge en mer djupgående förståelse. Däremot kan det ibland vara fördelaktigt att begränsa sig till en av de två typerna av metod (ibid., s. 20), vilket vi har gjort genom att enbart använda oss av en kvalitativ metod. Kvalitativ forskning fokuserar på ord snarare än siffror och huvudfokuset ligger på att *skapa förståelse* för det som analyseras (ibid., s. 18-19). Kvalitativ forskning kan betraktas som ett paraplybegrepp som rymmer flera olika metoder, däribland kvalitativ textanalys som vi har valt att använda oss av.

I vår studie vill vi skapa förståelse för hur vår valda tidning, *Aftonbladet*, talar om flyktingströmmar vid två olika tillfällen. Mot bakgrund av detta ansåg vi att en kvalitativ textanalys var den mest lämpade kvalitativa metoden för vår undersökning, eftersom det ovan nämnda är just vad en kvalitativ textanalys ämnar att undersöka (Widén, 2009, s. 136-137). Kvalitativa textanalyser fokuserar främst på att tyda texters underliggande betydelser, snarare än de mer uppenbara (Østbye, 2004, s. 64). Därtill måste en textanalys ha ett tydligt syfte (ibid., s. 70), i vårt fall ett innehållsmässigt syfte där vi intresserar oss för hur *Aftonbladet* framställer två olika flyktingkriser. Den kvalitativa textanalysen går dessutom i linje med tolkningstraditionen hermeneutik, som handlar om att förstå och framkalla mening ur texter (Widén, 2009, s.138). Detta kan göras med betoning på den avsikt textförfattaren har eller med fokus på mottagarens uppfattning av samma text (ibid.). I vårt fall handlar det snarare om det förstnämnda. Därtill beskrivs textanalysen innefatta olika analytiska dimensioner. Den dimension vår studie utgick ifrån handlar om textens betydelse och innehåll, alltså vilka språkliga uttryck och innebörder som förekommer. Därmed kunde vi se vilka uppfattningar och attityder som kommer till uttryck (ibid., s. 138-139). Vidare kan textanalyser ta avstamp i olika typer av analyser, däribland en retorisk analys (Ledin & Moberg, 2010, s. 155), vilket vi utöver det ovannämnda avsåg att studera.

Ifall vårt intresse hade varit att till exempel undersöka hur många gånger specifika ord förekommer i artiklarna, snarare än att skapa förståelse för artiklarnas innehåll och underliggande betydelser, hade en kvantitativ innehållsanalys varit att föredra (Karlsson & Johansson 2019, s. 171-172). En kvantitativ innehållsanalys möjliggör för insamlingen av en stor mängd material som det ofta kan dras generella slutsatser utifrån (ibid.). Detta kan i vissa fall betraktas som en nackdel eftersom det kan generera en förenklad bild av det som studeras och är en anledning till varför vi *inte* gjorde en kvantitativ studie.

För att en fördjupad analys inte ska gå förlorad hade det möjligtvis varit relevant att kombinera en kvalitativ textanalys med en kvantitativ innehållsanalys. Vi hade då både kunnat studera antalet gånger specifika begrepp eller aspekter förekommer i de valda artiklarna, och gjort en jämförelse mellan de två valda flyktingkriserna och tidsperioderna. Däremot skulle detta innebära en mer tidskrävande studie, vilket inte är genomförbart givet vår begränsade tidsram. Av den anledningen har vi valt att enbart använda oss av en kvalitativ textanalys.

2.2 Avgränsningar och urval

På grund av de begränsningar som fanns i detta arbete vad gäller tid och utrymme behövde vi avgränsa oss relativt mycket. Vi valde att enbart studera hur en svensk tidning, *Aftonbladet*, talat om och framställt de två ländernas flyktingar istället för att göra en komparativ analys av flera tidningar. Vi valde *Aftonbladet* eftersom det är en av Sveriges största tidningar.

Dessutom har vi behövt göra avgränsningar i vårt urval av artiklar för att få en hanterbar mängd material att gå igenom, särskilt eftersom det rör sig om en kvalitativ studie och inte kvantitativ. Vi landade därför i ett målstyrt urval, vilket innebär att man handplockar de studieobjekt, i vårt fall artiklar, som kan tänkas bidra med det rikaste innehållet för studiens syfte och frågeställningar (Bryman, 2018, s. 496-498). Vi valde denna urvalstyp eftersom vi insåg ganska snabbt att många av artiklarna innehållandes våra sökord trots det inte var relevanta för vår studie. Genom att göra ett målstyrt urval kan vi säkerställa att det material vi studerar är relevant för att besvara vår frågeställning. Hade vi istället gjort ett obundet

slumpmässigt urval, hade vi med stor sannolikhet fått fram dessa irrelevanta artiklar, vilket möjligtvis hade påverkat studiens resultat och analys. Således anser vi att ett målstyrt urval var det mest optimala för just vår studie.

2.3 Tillvägagångssätt

Vi valde att använda oss av mediearkivet Retriever för att samla in vårt material. Retriever är ett nordiskt mediearkiv med huvudsakligen svenska tidningar och tidskrifter. I Retriever kunde vi ställa in ett specifikt tidsintervall för 2015 respektive 2022, och filtrera artiklar från vår valda tidning. Vi har valt att enbart titta på tryckta artiklar från *Aftonbladet*, eftersom artiklarna på deras webb ibland ligger bakom betalvägg samt att innehållet i dem kan komma att uppdateras eller ändras. Vid sökningen av artiklar kopplade till flyktingkrisen 2015 använde vi sökord som “flykting”, “Syrien”, “syrier” och “syrisk” och i sökningen av artiklar från 2022 sökord som “flykting”, “Ukraina”, “ukrainska” och “ukrainsk”. Vi har dessutom valt att koncentrera sökningarna till en tidsperiod 2015 respektive 2022 då det skrevs mycket om de två flyktingkriserna. När vi fick fram artiklar innehållandes våra sökord gjorde vi en överblick av dessa och handplockade sex artiklar från respektive år vars innehåll verkade relevant för vår studie. Vi kommer mer specifikt att titta på vilka aspekter i relation till de två flyktingkriserna som tas upp i artiklarna och hur artiklarna porträtterar och talar om respektive lands flyktingkris och flyktingar.

3. Teoretiska perspektiv

3.1 “Framing”

Precis som rubriken antyder kommer denna del i huvudsak att redogöra för teorin “framing” (inramning). Innan själva inramningsprocessen sker görs dock ett urval av vad som ska bli nyheter och inte, detta kallas nyhetsvärdering. Stuart Allan förklarar i sin bok *News Culture* (2010, s.72) att när journalister ska rapportera om vad som händer i världen gör dem ett urval utifrån vilka händelser som har mest nyhetsvärde. Man brukar tala om 12 olika kriterier för nyhetsvärdering och *konflikt* är kriteriet som är relevant att lyfta fram i den här studien.

Konflikt handlar om att händelser som berör två eller flera motstridiga parter har mer nyhetsvärde än andra. Därigenom menar Allan även att dramatiska händelser är mer tilltalande för publiken, vilket därmed gör att de har större nyhetsvärde (ibid.).

Allan redogör även för teorin “framing” (inramning) som kan appliceras för att undersöka innehållet i medietexter, däribland nyheter, och hur media producerar nyheter. Teorin om inramning utgår ifrån en idé om att medier i sin nyhetsrapportering gör ett urval av vad som ska inkluderas respektive exkluderas (Allan, 2010, s. 76). Det kan till exempel innebära att vissa aspekter av en händelse väljs ut, betonas och görs mer framträdande i den text som kommuniceras för att begripliggöra och framföra en viss poäng (ibid.). Med andra ord placeras händelsen i ett visst sammanhang där den vinklas och ramas in. Därmed är det vissa aspekter som framhävs medan andra inte alls synliggörs. Denna inramningsprocess kan däremot anses stå i kontrast till journalistikens strävan om att vara objektiva och sakliga i sin rapportering. Anledningen till detta är att journalister av rutin ändå gör ett val och en tolkning av vad som ska lyftas fram och inte från händelser de ska rapportera om (Allan, 2010, s.75), vilket i sin tur inte är särskilt objektivt. Teorin om inramning är relevant för vår studie eftersom dess idéer kan användas för att förstå vilken vinkling *Aftonbladet* gör i sin nyhetsrapportering av de två flyktingkriserna och för att vi ska kunna identifiera olika aspekter och teman som tas upp.

3.2 “Vi” och “dem”

Stuart Allan redogör i boken *News Culture* (2010) även för journalistikens konstruktion av en “vi och dem”- känsla. Inom journalistiken finns det en tendens att rapportera i termer av ett “vi” och ett “dem”, där “dem” betraktas som några främmande andra (Allan, 2010, s. 171). Vidare förklarar Allan att konstruktionen av dikotomin “vi” och “dem” tydligt har att göra med en rasifierad framställning av kulturella identiteter, vilket kan synliggöras genom att tala om människor och kulturer i termer av binära oppositioner. Det vill säga att man använder sig av motsatser, exempelvis att man pratar om “vi” som bättre och om “dem” som sämre eller främmande (ibid., s. 175). Allan nämner även att nyhetsmediernas framställning av olika människors ursprung i västerländska samhällen är återkommande inramade och

vinklade utefter det vita och västerländska perspektivet som betraktas dominera i de maktstrukturer som råder (ibid., s. 171). Följaktligen är medierna med och formar den livsstil samt synsätt ett samhälle har. Därtill skapas det även en inkluderande känsla (oss) och en exkluderande känsla (dem) av tillhörighet, vilket i sin tur bidrar till att enbart vissa känner sig välkomna och hemma i det samhället (ibid., s. 172).

Förekomsten av rasistiska uttalanden och uteslutandet av grupper av människor inom journalistiken är något som har kommit att naturaliseras (Allan, 2010, s. 172-173). Att tala om ”de andra” på ett särskilt sätt blir ofta förgivettaget, och är alltså någonting som sällan betraktas som märkvärdigt, menar Allan (ibid.). Vidare lyfter Allan fram Halls distinktion mellan två olika typer av rasism, öppen rasism respektive inbäddad rasism. Den sistnämnda, som är relevant för denna studie, syftar till den rasism som är dold inom medierapporteringen. Det vill säga den rasism som tar sig uttryck i den representation av människor som vi har kommit att bli vana vid och som anses så naturlig att den inte längre ifrågasätts (Allan, 2010, s. 173). Att sådana sätt att prata om människor har blivit naturligt möjliggör rasistiska åsikter och uttalanden utan att dess rasistiska grunder och budskap synliggörs eller medvetandegörs.

Utifrån Hartleys diskussion om den australiensiska journalistikens konstruktion av ”vi” och ”dem” har Allan identifierat fem problem som bidrar till att uppdelningen ”vi” och ”dem” kommer till uttryck inom journalistiken (Allan, 2010, s. 176). Av dessa fem har vi valt att enbart redogöra för fyra, då vi anser att dessa är mest relevanta för vår studie. Första problemet journalistiken kan präglas av är ”naming”. Det innebär i sin tur att nyhetsfotografier publiceras utan att nämna människorna i bild vid namn i texten tillhörandes bilden, utan istället benämner människorna utifrån deras etnicitet (ibid., s. 177). Det andra problemet som kan förekomma inom journalistiken är ”identity”. Betydelsen av ”identity” är att nyhetsrapporteringen skildrar identiteten av en viss grupp som helt olik oss (vi), och därmed tydligt markerar vilka som exkluderas (dem) och vilka som inkluderas (vi). Detta visar dessutom att den omtalade gruppen betraktas som en homogen grupp snarare än en grupp bestående av enskilda individer (ibid.).

Det tredje problemet är "citizenship" och handlar om hur nyhetsrapporteringen lägger vikt vid att de omtalade människorna är främmande människor som inte besitter samma rättigheter som "vi", och därmed inte betraktas som medborgare. "Access" är det fjärde problemet som kan förekomma inom journalistiken och antyder på att det är sällan som personerna i fråga ges möjligheten att få uttrycka sig i den rapportering som görs, utan det är vanligt förekommande att det är någon annan som för deras talan (ibid., s. 177).

3.3 Retorisk analys

Retorik handlar i grunden om konsten att övertyga en publik om någonting (Vigsø, 2010, s. 216). Vanligtvis talar man om tre olika typer av retorik: forensisk, deliberativ och epideiktisk retorik. Forensisk retorik har som syfte att antingen anklaga eller försvara genom att diskutera vad som är rätt och fel (Vigsø, 2010, s. 219). Deliberativ retorik handlar om att argumentera för eller emot någonting, och är vanliga i bland annat politiska kontexter. Epideiktisk retorik avser att hylla eller kritisera någon eller något, till exempel en person, en handling eller ett samhällsläge. Målet med denna typ av retorik är att få mottagaren att känna någonting inför personen, handlingen eller samhällsläget (ibid.). Utöver de olika typerna av retorik talar man också om tre olika appellformer, eller typer av argument: ethos, pathos och logos. Ethos handlar om egenskaper hos talaren, till exempel kompetens eller moral, som gör att hen uppfattas som trovärdig av mottagaren (Vigsø, 2010, s. 220-221). Pathos anspelar på mottagarens känslor. Pathosargument är således argument som på något sätt väcker känslor hos mottagaren, antingen positiva som till exempel glädje och medkänsla eller negativa som avsky och upprördhet. I användandet av pathos är det vanligt förekommande med värdeladdade ord. Logos anspelar på mottagarens förnuft och förmåga till rationellt tänkande och används främst genom att presentera sakliga argument på ett neutralt sätt.

En retorisk analys kan betraktas som en del av en textanalys (Ledin & Moberg, 2010, s. 155) och avser att studera vilken retorik som används i en text för att övertyga mottagaren (i vårt fall läsaren) om någonting (Vigsø, 2010, s. 217). I en retorisk analys intresserar man sig bland annat för vem som försöker övertyga, vem som ska övertygas, vad som övertygas samt på vilket sätt detta görs (ibid.). Således är det relevant att titta på hur de tre retoriska formerna

och de tre appellformerna används och vilken funktion det fyller när man gör en retorisk analys (ibid., s. 222). Övertalningen kan vara explicit eller implicit, alternativt en kombination (ibid., s. 18). I vårt fall, i studien av *Aftonbladets* nyhetsartiklar, rör det sig inte om någon explicit övertalning i form av att till exempel övertyga någon att köpa en produkt eller ändra sin åsikt. Istället handlar det om en mer implicit retorik med syftet att få läsaren att tycka eller känna någonting inför det som skrivs i artikeln. Med tanke på att syftet med vår studie är att ta reda på hur *Aftonbladet* rapporterar om de respektive flyktingkriserna är en retorisk analys ett relevant analysredskap. I vår analysdel avser vi därför att diskutera vilka typer av retorik och vilka appellformer vi kan identifiera i artiklarna och hur de används, med särskilt fokus på forensisk retorik samt pathos.

4. Analys

I följande avsnitt presenterar vi analysen av de insamlade artiklarnas innehåll. Analysen kommer med hjälp av de valda teoretiska perspektiven och begreppen visa på hur det empiriska materialet kan tolkas och förstås. För att skapa struktur har analysdelen delats upp i rubriker utifrån de begrepp och teorier som tillämpas, samt utifrån de "frames" vi identifierat i materialet.

4.1 "Framing"

När vi talar om *Aftonbladet* och deras "framing" (inramning) i artiklarna talar vi främst i termer av vilka aspekter artiklarna lägger tonvikt vid. Som vi redogjorde för i uppsatsens teoridel handlar "framing" om vilken inramning som görs av en nyhet, det vill säga vilka aspekter som lyfts fram och inte. Av det empiriska materialet kunde vi identifiera fem huvudsakliga aspekter som togs upp i relation till flyktingkriserna. Dessa fem aspekter var i olika utsträckning återkommande bland de artiklar som studerades från respektive flyktingkris. Vissa av artiklarna innehöll flera av de identifierade aspekterna, men ingen av dem innehöll samtliga fem.

4.1.1 Flyktingarnas berättelse

Redogörelser för flyktingarnas berättelser och röster var en aspekt som generellt var vanligt förekommande i samtliga artiklar som studerades. Det vi avser med “flyktingarnas berättelser” är att artiklarna innehåller intervjuer med flyktingar, där de ges utrymme att själva få berätta om sin situation. I dessa artiklar är det vanligt förekommande med citat från flyktingarna såväl som återberättelser av flyktingarnas erfarenheter. Intressant nog är det fler av artiklarna om den syriska flyktingkrisen än den ukrainska som lyfter fram just flyktingarnas berättelser.

Artiklarna ““Tänkte mest på att jag ville fortsätta leva”” (Lindberg, 2022) och ““Jag trivs i Sverige - folk är snälla här”” (Fernstedt, 2022) ger båda, genom citat och återberättelser, en detaljerad skildring av den flykt en ukrainsk familj varit med om. Båda artiklarna handlar om familjer bestående av mamma och barn som har behövt lämna övriga familjemedlemmar i hemlandet. Den förstnämnda artikeln fokuserar enbart på flykten i sig, det vill säga hur flykten gått till, erfarenheten av den samt pappan de var tvungna att lämna i Ukraina. Den andra artikeln redogör också för flykten och den släkt samt liv familjen har behövt överge, men fokuserar i huvudsak på att framhäva familjens nuvarande tillvaro i Sverige och det mottagande de har bemötts av.

Därtill är det många av artiklarna rörande den syriska flyktingkrisen som innefattar intervjuer med flyktingar och återberättelser av deras historier. Några enstaka syriska flyktingar ges möjligheten att berätta om sina fruktansvärda upplevelser av att vara på flykt. Exempelvis i artikeln “Vi vill att han pratar igen” (Järkstig, 2015) berättar en familj om hur deras sexårige son slutat prata i samband med att han såg sina döda farbröder. Nu befinner de sig i Sverige och hoppas på att sonen ska få professionell hjälp. Därtill handlar artikeln “En gång hade vi ett liv” (Hammargren, 2015) om en syrisk familj som flytt till Turkiet och den svåra situation de befinner sig i där. Familjen lever under dåliga förhållanden och har inte ens möjlighet att hjälpa sina sjuka barn. Vidare är “Här placeras 580 flyktingar” (Ovander, 2015) en annan artikel som berör den syriska flyktingkrisen. I artikeln får en syrisk familj möjligheten att uttrycka vad de känner angående deras flykt till Sverige, som innebar många timmar i Egeiska havet och bevittnandet av flera drunkningar, bland annat av deras egna familjemedlemmar. Slutligen skildrar artikeln “Mahmud: Jag vill till Sverige” (Wiman, 2015)

en pojkes berättelse om hans och hans pappas traumatiska flykt genom Europa med slutmålet Sverige.

I samtliga artiklar som belyser aspekten “flyktingars berättelser” synliggörs även aspekten “empati för flyktingars utsatthet”. Det är tydligt att framförandet av flyktingars personliga erfarenheter av en situation som har drabbat dem negativt är ett försök till att väcka empati. Detta med avseende på att *Aftonbladet* lika gärna skulle kunna ta upp andra aspekter kring flyktingkriserna. Exempelvis fokuserat mer på hur det drabbar Sverige negativt, men fokuserar i huvudsak på att lyfta de ovan nämnda berättelserna och varför göra det om det inte är medlidande man vill framkalla?

Följaktligen kan vi konstatera att *Aftonbladets* rapportering av respektive flyktingkris präglas av en distinkt inramning där flyktingarnas röster också görs hörda, inte bara journalistens. Vidare handlar inte inramningen enbart om att framföra flyktingarnas berättelser, utan mycket fokus läggs också på vilka som kommer till tals och vem berättelserna handlar om. Av samtliga artiklar som berör denna aspekt förekommer det en blandning av röster. I vissa av artiklarna kommer både barn och vuxna till tals, medan i några enstaka artiklar är det enbart vuxna flyktingars berättelser som lyfts fram. Fortsättningsvis är det, som sagt, en artikel som enbart framhäver en pojkes berättelse och erfarenhet om han och hans pappas flykt från Syrien. Överlag har rapporteringen om båda flyktingkriserna ett stort fokus på flyktingbarn, och om det inte är i form av att deras röster eller perspektiv förs fram så berättas det om hur de påverkas av situationen de befinner sig i genom någon annan. Därmed är belysandet av hur barnen berörs av att vara offer för en flyktingkris en distinkt aspekt och vinkling av den journalistik som *Aftonbladet* för kring båda flyktingkriserna.

I betraktandet av nyhetsvärdering och att journalistiken bland annat värdesätter händelser som innefattar konflikter av olika slag kan man även förstå det som att den prägel som sätts på nyhetshändelser och de aspekter som framställs görs av dramatiska skäl. Således görs urvalet av aspekter, medvetet eller omedvetet, i syfte att händelsen ska framstå som dramatisk. Hypotetiskt sett är det mer dramatiskt och omskakande att höra om ett barn som far illa än en vuxen, och framställandet av barn kan därmed anses dra till sig mer uppmärksamhet, något som i sin tur är en möjlig förklaring till flyktingbarnens framträdande

roll i *Aftonbladets* redogörelse av flyktingkriserna. Vidare handlar “framing” om att vissa aspekter av en händelse betonas och görs mer framträdande för att framföra en viss poäng. Att just barn på det ena eller andra sättet lyfts fram kan möjligen bero på att *Aftonbladet* vill poängtera hur fruktansvärt det är att barn ska behöva utsättas för traumatiska situationer som att behöva fly.

4.1.2 Fördömmande av regimens agerande

Två av artiklarna, en från vardera flyktingkris, tar upp en aspekt som vi valt att kalla “fördömmande av regimens agerande”. Även om det enbart är två av artiklarna som belyser denna aspekt anser vi det värt att diskutera, eftersom dessa två artiklar är de enda där *Aftonbladet* på ett tydligt sätt tar ställning *mot* den ryska respektive den syriska regimens agerande. Artikeln som handlar om den ukrainska flyktingkrisen, “Flyktingkaos del av Putins krigsstrategi” (Hansson, 2022), handlar om hur det är en del av Putins plan att tvinga så många ukrainare som möjligt på flykt till EU-länder, eftersom det innebär en stor påfrestning och så småningom försvagning av EU. I artikeln framgår det att *Aftonbladet* tar sida i konflikten genom att uttryckligen kritisera och fördöma Putins agerande och samtidigt trycka på den fruktansvärda situation ukrainare befinner sig i. Detta blir ännu mer uppenbart med meningar som “En man startade kriget. En man har på tre veckor skapat den värsta humanitära katastrofen i Europa sedan andra världskriget” och “Det värsta av allt är att världen hålls gisslan av en enda kränkt man som drabbats av storhetsvansinne”. I artikeln ställs Putin i dålig dager och målas upp som ensam orsak bakom kriget och flyktingkrisen i Ukraina.

Den andra artikeln som uppmärksammar denna aspekt tar också tydlig ställning mot regimen, i detta fall den syriska regimens agerande sedan början av 2010-talet. Även om artikeln inte huvudsakligen fokuserar på syrier som flyr landet, handlar den om inbördeskriget i Syrien och den flyktingkris det fört med sig. I artikeln “Kriget i Syrien är ett krig mot barn” (Al Naher, 2015) är huvudfokus precis det titeln avslöjar, hur barn har blivit en symbol för kriget i Syrien. I artikeln skriver artikelförfattaren “Barnen har både utgjort hot mot diktaturen men också, eller kanske just därför, varit den främsta måltavlan i regimens krig mot sin egen befolkning.”, för att förklara hur det kommer sig att just barn spelat en så central

roll i det syriska inbördeskriget. Måltavlan för den syriska regimen har varit områden i landet där befolkningen tagit emot flyktingar eller visat stöd för de revolter som gjorts mot regimen, och inte ens barn så unga som 10 år gamla har skonats från våld och död. I artikeln görs en tydlig inramning där de hemskheter och övergrepp den syriska regimen gör mot barn framhävs och fördöms.

I båda artiklarna gör *Aftonbladet* en markant vinkling i sin rapportering om de två flyktingkriserna, där de tar avstånd från den ryska och syriska regimen agerande. Som vi nämnde tidigare handlar “framing” om att vissa aspekter av en händelse lyfts fram eller tonas ner i nyhetsrapporteringen, vilket kan anses strida mot nyhetsjournalistikens objektivitetsideal. I och med detta kan *Aftonbladets* ställningstagande i de två artiklarna betraktas som ett tydligt exempel på denna motstridighet. Å andra sidan kan man argumentera för att *Aftonbladet*, trots att det är en Sveriges största tidningar med höga krav på opartiskhet, *borde* ta ställning till sådant agerande och uttryckligen visa sitt ogillande.

4.1.3 Flyktingmottagande

Ytterligare en vanligt förekommande aspekt som lyfts fram i artiklarna är flyktingmottagande, som vi kunde identifiera i tre av sex artiklar från vardera flyktingkris. Artiklarna som lyfter fram flyktingmottagande gör det främst i relation till det svenska flyktingmottagandet, med undantag för en artikel som handlar om hur syriska flyktingar tas emot i Turkiet. Dessa artiklar tar upp såväl positiva som negativa erfarenheter och upplevelser av flyktingmottagandet.

En av artiklarna om den ukrainska flyktingkrisen, “Jag trivs i Sverige - folk är snälla här” (Fernstedt, 2022), uppmärksammar svenskarnas villighet att öppna upp sina hem för de ukrainska flyktingarna. Artikeln berättar om en ukrainsk familj som drygt en vecka efter Rysslands invasion av Ukraina flydde genom Europa med Stockholm som slutdestination. Nu bor de hos en avlägsen släkting i södra Stockholm som tagit emot dem med öppna armar, och de verkar trivas. Det är märkbart att artikeln vill ge en viss bild av svenskarnas flyktingmottagande, bland annat genom att lyfta fram citat från mamman i den ukrainska familjen, Yulia. Hon säger bland annat “Jag älskar Sverige. Jag gillar människorna, de är

väldigt snälla.”, vilket hennes 10-årige son håller med om. Artikeln gör således en tydlig inramning och vinklar artikeln på ett sätt som framställer det svenska flyktingmottagandet som bra och välkomnande.

De två andra artiklarna, “Putins offer ska inte utnyttjas i vårt land” (Persson, 2022) och “Det finns bara ett ord: rasism” (Rosén, 2022), belyser istället hur flyktingarna inte alltid bemöts med respekt och öppenhet i landet de flyr till. I den förstnämnda artikeln diskuterar artikelförfattaren de risker som finns för att flyktingar (i synnerhet kvinnor och barn), som redan befinner sig i en utsatt situation, fortsätter bli utnyttjade när de kommer till Sverige. Artikelförfattaren förklarar att trots att många visar välvilja finns det de som tar tillfället i akt att utnyttja flyktingarna, bland annat till prostitution, sexhandel och billig arbetskraft. Artikelförfattaren tar tillfället i akt att varna politiker för denna risk, och går på så sätt i flyktingarnas försvar. Den sistnämnda artikeln lyfter fram en av de aspekter som vi också kollat på, nämligen huruvida det görs skillnad på flykting och flykting. Artikelförfattaren synliggör den särbehandling som sker i det svenska (men också västerländska) mottagandet av ukrainska respektive syriska flyktingar. Artikeln uppmärksammar hur mottagandet av de ukrainska flyktingarna 2022 har varit bättre än mottagandet av syriska flyktingar 2015, och huvudförklaringen finner vi i hudfärg, menar artikelförfattaren. Det riktas således en skarp kritik mot såväl privatpersoner som stora nyhetsmedier i västvärlden för hur det görs skillnad på två länders flyktingar på grund av hudfärg och relaterbarhet. I artikeln redogör artikelförfattaren för de skillnader som observerats kring hur media såväl som privatpersoner behandlat de två ländernas flyktingar olika, vilket är särskilt intressant läsning med tanke på vår frågeställning.

Tre av sex artiklar om den syriska flyktingkrisen 2015 diskuterar aspekten flyktingmottagande, två i relation till det svenska mottagandet och en i relation till Turkiets mottagande. Vi kommer fokusera på de två som har att göra med det svenska flyktingmottagandet. Artikeln “Här placeras 580 flyktingar” (Ovander, 2015) handlar om en skidanläggning vid Riksgränsen som hösten 2015 ställde om och blev ett temporärt flyktingboende. I artikeln görs en tydlig inramning där det svenska flyktingmottagandet framställs som positivt och välkomnande. Fokus i artikeln ligger på att berätta om hjälpsamheten hos personalen på skidanläggningen, som bland annat bidrar med mat, kläder,

sjukvård och kommunikation. Dessutom framkommer det i artikeln att invånare från närliggande kommuner ställt upp som volontärer på anläggningen. I artikeln återfinns även citat från bland annat VD:n och hotellchefen, som båda beskriver anläggningens agerande som en självklarhet med tanke på den rådande situationen. Den andra artikeln, ““Vi vill att han pratar igen”” (Järkstig, 2015), redogör å andra sidan för de negativa upplevelser en syrisk flyktingfamilj haft av det svenska mottagandet. “Vi är här för att börja ett nytt liv, men bor vi så här är det omöjligt att börja om [...]”, berättar mamman om familjens tillvaro i Sverige. Artikeln handlar om en familj som kommit till Sverige i hopp om trygghet och ett bättre liv men som istället bor under undermåliga förhållanden. Artikeln gör på så sätt en inramning där de negativa aspekterna av Sveriges flyktingmottagande lyfts fram och får ta plats.

Sammanfattningsvis går det inte att se någon entydighet i *Aftonbladets* inramning vad gäller aspekten flyktingmottagande. I relation till de båda flyktingkriserna lyfter *Aftonbladet* fram såväl det positiva som negativa mottagandet flyktingarna får, och det görs således ingen tydlig vinkling åt det ena eller det andra hållet. I det avseendet kan *Aftonbladet* betraktas som neutrala i sin rapportering, eftersom de lyfter fram flera sidor av det svenska flyktingmottagandet.

4.1.4 Negativa konsekvenser av flyktingmottagandet

Ännu en aspekt som vi har identifierat är den vi har valt att kalla “negativa konsekvenser av flyktingmottagandet”. Det är enbart två artiklar, en från vardera flyktingkris, som uttryckligen tar upp negativa konsekvenser i relation till de två flyktingkriserna. Trots att det bara är två artiklar som faller under denna kategori anser vi de intressanta att studera eftersom de visar en tydlig inramning och vinkling från *Aftonbladet*, olik den vi identifierat i övriga artiklar. Det vi avser med negativa konsekvenser av flyktingkrisen är att artiklarna fokuserar på negativa aspekter i relation till flyktingkriserna, till exempel på illegala aktiviteter eller den sociala och ekonomiska belastning det innebär.

Artikeln ”Flyktingkaos del av Putins krigsstrategi” (Hansson, 2022), som vi tidigare redogjort för, fokuserar i mångt och mycket på de konsekvenser en flyktingkris i denna skala för med sig. Huvudfokus i artikeln ligger på den ekonomiska och sociala belastning det

innebär för EU-länder att ta emot ett stort antal ukrainska flyktingar, och hur denna belastning enbart kommer öka i takt med att krisen växer sig större. Detta tar sig bland annat uttryck i följande citat: “Vi vill ta emot alla som behöver hjälp, men hur många barn kan vi få plats med i skolorna? Hur ska vi göra så att hälsosystemet inte brakar ihop?”. Artikeln är därmed inte negativ gentemot flyktingarna i sig, utan syftar främst till att belysa de negativa konsekvenserna en flyktingkris kan medföra. Däremot, som tidigare har nämnts i analysen, är artikelns huvudsakliga poäng att dessa konsekvenser, som invasionen har medfört, är en del av Putins genomtänkta krigsstrategi. Betoningen på dessa negativa konsekvenser är i sin tur en tydlig inramning och vinkling som görs istället för att lyfta fram och prata om den hjälp man har som möjlighet att erbjuda de utsatta flyktingarna.

“Försvaret: Jag vill bara hjälpa till...” (Edblom et al., 2015) är en artikel som berör den syrisk flyktingkrisen och fokuserar främst på problemet med handel av illegala pass som uppstått i samband med flyktingkrisen. I artikeln framkommer det att människor försöker ta sig över gränserna lagligt men att det i princip är omöjligt, och att den tänkbara utvägen för att lämna landet är genom att få kontakt med smugglare. Att lyfta fram den illegala handeln är ytterligare en inramning och vinkling av flyktingkrisen som fokuserar på de negativa konsekvenserna som flyktingströmmar och flyktingmottagandet medför.

“Framing” handlar återigen om vilka aspekter av en händelse som synliggörs i nyhetsrapporteringen och hur dessa ramas in. En fråga man kan ställa sig är varför *Aftonbladet* lyfter fram den illegala handeln av pass och den börda flyktingmottagandet innebär, istället för att lägga tonvikt vid det enorma lidandet och den misär flyktingarna befinner sig i? Dessvärre kan vi inte ge något konkret svar på den frågan. Däremot kan man tycka att den illegala handeln och bördan flyktingmottagandet medför är av mindre betydelse när det samtidigt finns människor som mister sina liv och riskerar sina liv under flykt.

4.2 “Vi” och “dem”

Vid appliceringen av Allans teori kring ”vi” och ”dem” i nyhetsjournalistiken kan vi utifrån de studerade artiklarna inte utläsa någon tydlig uppdelning eller framställning av ”vi” och

”dem” i *Aftonbladets* rapportering om respektive flyktingkris. Som tidigare nämnt framgår det vid studerandet av artiklarna att *Aftonbladet* i sin nyhetsrapportering ger utrymme för de drabbade att komma till tals och berätta om sina erfarenheter från den flykt de har gjort eller genomgår. Därav kan vi konstatera att den generella nyhetsrapporteringen om dessa flyktingkriser inte innefattar problematiken kring “access”. Detta eftersom “access”, som tidigare nämnt, innebär att personerna det rapporteras om *inte* får uttrycka sig på egen hand utan att det är någon annan som för deras talan.

Tidigare i analysen har det nämnts att framhävandet av flyktingars berättelser är mer vanligt förekommande bland artiklarna rörande den syriska flyktingkrisen, vilket i sin tur motbevisar hypotesen vi hade från början. Vår hypotes var att rapporteringen om de två olika flyktingkriserna skulle se relativt olika ut. Att rapporteringen om den ukrainska flyktingkrisen skulle vara mer välkomnande gentemot flyktingar och därmed även, i större utsträckning, vilja belysa enskilda flyktingars erfarenheter. Detta medan rapporteringen om den syriska flyktingkrisen skulle vara mer avståndstagande och i större utsträckning fokusera på den problematik flyktingkrisen medför. En av våra initiala tankar var att människor skulle relatera mer till de ukrainska flyktingarna eftersom Ukraina ligger närmare Sverige sett till geografi, kultur och etnicitet, och att *Aftonbladet* därmed skulle anamma detta synsätt i sin rapportering. Som tidigare nämnt framkommer det i vår analys att *Aftonbladet* i relation till båda flyktingkriserna uppmärksammar enskilda personers berättelser, om än i något större utsträckning rörande den syriska flyktingkrisen.

Problematiken som Allan benämner som “identity” innebär bland annat, som tidigare nämnt, att journalistiken ofta framställer grupper av människor som homogena och likasinnade. Mot bakgrund av just denna del av det “identity” innebär kan vi konstatera att *Aftonbladet* i sin nyhetsrapportering inte gör sig skyldig till denna problematik. *Aftonbladet* talar inte om de två flyktingkriserna och de två ländernas flyktingar på ett sätt där ukrainare och syrier framstår som en homogen grupp där alla tänker och tycker samma sak. Exempelvis skriver *Aftonbladet* inte på följande sätt: “de syriska flyktingarna tycker och upplever...” eller “de ukrainska flyktingarna känner att...”, utan lyfter istället fram enskilda individers personliga berättelser och därmed tar hänsyn till deras enskilda identiteter. Samtliga artiklar, som på något sätt redogör för syrier eller ukrainare, följer ungefär samma mönster i hur enskilda

flyktingars röster framförs. Exempelvis i artikeln “Vi vill att han pratar igen” (Järkstig, 2015) återberättas antingen en händelse eller så lyfts det fram citat. Detta exemplifieras vidare i de två nedanstående citaten: “Rayan är sjuk, inte fysiskt, men han har slutat prata. Efter att han såg sina två farbröder döda har han inte sagt ett ord” (Järkstig, 2015) och “Vi lider av många tragedier sedan syrien. Vi har förlorat vårt hus, våra jobb och människor som vi älskade. Vi är här för att börja ett nytt liv, men bor vi så här är det omöjligt att börja om, säger hon.” (ibid). Oavsett om artiklarna framhäver enskilda flyktingars berättelser eller inte, benämner och personifierar i princip alla artiklar människorna vid deras namn och ålder. Detta indikerar att *Aftonbladet* i sin rapportering lägger vikt vid enskilda syrier respektive ukrainare snarare än att tala om dem som en homogen grupp.

Andra delen av det “identity” handlar om är att journalistik som innefattar denna problematik inrymmer personer som framställas att vara helt annorlunda och främmande i förhållande till “oss”. Utifrån artiklarna som studerats finns det ingenting som tyder på att *Aftonbladet* skildrar syrier respektive ukrainare att vara olika eller på något sätt främmande i relation till svenskar. Det finns heller inget som antyder att syrier respektive ukrainare och svenskar är lika. Således rapporterar *Aftonbladet* om de två ländernas flyktingar på ett väldigt neutralt sätt.

Personifiering av människor görs inte enbart i artiklarnas brödtext, utan majoriteten av artiklarna som har bilder nämner personerna på bilden vid namn, och inte vid deras etnicitet, i den tillhörande bildtexten. Detta innebär i sin tur att problematiken “naming”, som kan förekomma inom journalistik och kan bidra till konstruktionen av ett “vi” och “dem”, inte heller tar sig uttryck i *Aftonbladets* rapportering om de två flyktingkriserna.

Vidare kan man diskutera huruvida problemet “citizenship” förekommer i *Aftonbladets* rapportering om flyktingkriserna. Generellt är “citizenship” inget som synliggörs återkommande i *Aftonbladets* nyhetsrapportering. Dock är det i en av artiklarna om den syrisk flyktingkrisen som detta kan uppfattas komma till uttryck. Således framgår det i nedanstående citat från artikeln “Vi vill att han ska prata igen” (Järkstig, 2015), trots att det inte beskrivs ordagrant, att syrier som nämns i artikeln inte besitter samma rättigheter eller tillgångar som de som är medborgare i landet. “När han först kom hit blev han chockad. - Det

känns som ett fängelse, det här är inget normalt liv. Ingenting fungerar och det enda jag kan göra här är att äta och sova. Vill lära mig svenska och få ett jobb [...]”. Det vi kan utläsa från citatet är att han vill göra mycket men känner att möjligheterna inte finns. Därmed görs det en tydlig skildring av att dessa människor inte känner sig vara en del av Sverige än.

Med hänsyn till ovanstående begrepp kan vi på det stora hela inte urskilja någon konstruktion av ”vi” och ”dem” i *Aftonbladets* rapportering. Det finns ingenting som tyder på att *Aftonbladets* journalistik, medvetet eller omedvetet, framställer de syriska respektive ukrainska människorna som några främmande andra. Vi har heller inte kunnat identifiera någon inbäddad rasism i *Aftonbladets* rapportering om de två flyktingkriserna. Dock om någon annan skulle analysera samma artiklar skulle den möjligtvis kunna upptäcka subtila fördomsfulla och rasistiska tendenser i rapporteringen. Det kallas inbäddad rasism på grund av det sätt människor ibland uttrycker sig på har kommit att bli en vana. Bara för att vi inte kan identifiera någon inbäddad rasism i rapporteringen behöver det inte nödvändigtvis betyda att någon annan inte heller kommer göra det. Hur man än försöker undgå att prata om en grupp människor som ”de andra” är det nog relativt svårfrånkomligt. Detta då människor, som tidigare nämnt, tenderar att prata i termer av motsatser (vi och dem) och det blir ofta att man talar om en grupp som några som skiljer sig från en själv.

Även om vi inte kunde uppfatta någon distinkt uppdelning mellan ”vi” och ”dem” i *Aftonbladets* nyhetsrapportering, belyser artikeln ”Det finns bara ett ord: rasism” (Rosén, 2022) problematiken med konstruktionen av ”vi” och ”dem”. Tidigare i analysen har vi nämnt att artikeln främst redogör för hur privatpersoners agerande i bemötandet med flyktingar från Syrien respektive Ukraina skiljer sig åt och att artikeln därmed riktar kritik mot detta. Som tidigare nämnt anses de ukrainska flyktingarna bemötas bättre än de syriska flyktingarna och den centrala förklaringen till detta, enligt artikelförfattaren, är hudfärgen. Vidare framför artikeln kritik mot hur stora nyhetsmedier i sin rapportering gjort skillnad på människor med avseende på deras hudfärg. I det artikelförfattaren lyfter fram kan man urskilja hur privatpersoner och andra medier bidrar till samt upprätthåller konstruktionen av ”vi” och ”dem” genom att göra skillnad på människor.

4.3 Retorisk analys av artiklarna

Våra valda artiklarna är dessutom intressanta att analysera retoriskt. Som tidigare nämnt fokuserar en retorisk analys på att studera vem som övertalar, vem som ska bli övertalad, vad som ska övertalas samt på vilket sätt detta görs. I vår studie av *Aftonbladets* framställning av den ukrainska respektive syriska flyktingkrisen rör det sig, som tidigare nämnt, inte om någon uttrycklig övertalning (deliberativ retorik) från *Aftonbladets* sida. Vi har medvetet valt att *inte* studera texttyper där skribenten försöker övertyga läsaren om en viss åsikt, som till exempel debattartiklar och krönikor. Trots att det inte görs några explicita övertalningsförsök i artiklarna har vi kunnat urskilja ett sätt att skriva på i artiklarna som är intressant att studera med hjälp av några begrepp som vanligtvis används i en retorisk analys, nämligen forensisk retorik och pathos.

4.3.1 Forensisk retorik

Som tidigare nämnt kännetecknas forensisk retorik av dess syfte att antingen anklaga eller försvara någon. Den forensiska retoriken tar således avstamp i frågan om vad som är rätt och fel. I två av artiklarna relaterade till den ukrainska flyktingkrisen kan vi urskilja en forensisk retorik i *Aftonbladets* rapportering. I artikeln “Flyktingkaos del av Putins krigsstrategi” (Hansson, 2022) återfinns flera meningar där *Aftonbladet* riktar uttryckliga anklagelser mot Putins handlande, till exempel: “En man startade kriget. En man har på tre veckor skapat den värsta humanitära katastrofen i Europa sedan andra världskriget” och “Att en enda mäktig person med sina beslut kan ställa till så mycket elände och lidande på så kort tid är närmast ofattbart”. Genom dessa citat kan vi identifiera en tydlig forensisk retorik i artikeln, där Putin anklagas för att vara ensam orsak bakom kriget i Ukraina. I artikeln framgår det således tydligt vad *Aftonbladet* anser är rätt och fel i relation till kriget i Ukraina och Putins agerande.

Även artikeln “Det finns bara ett ord: rasism” (Rosén, 2022) använder en forensisk retorik och anspelar på frågan om vad som är rätt och fel. I artikeln görs anklagelser riktade till såväl privatpersoner som stora nyhetsmedier som behandlar de ukrainska och syriska flyktingarna olika, där de förstnämnda blir bättre bemötta. Artikeln trycker på hur fel det är att bemöta flyktingar olika på grund av vilket land de kommer ifrån och vilken hudfärg de har. Vi kan således betrakta det som att artikeln både anklagar privatpersoner och nyhetsmedier för deras

särbehandling av de två ländernas flyktingar och som att den går i försvar för flyktingar som kommer från mellanöstern.

Vidare är det enbart en av artiklarna gällande den syriska flyktingkrisen där vi kan uppfatta en tydlig forensisk retorik av *Aftonbladet*. I artikeln “Kriget i Syrien är ett krig mot barn” (Al Naher, 2015) tas det tydlig ställning till vad som är rätt och fel i relation till det syriska inbördeskriget. Fördömandet av den syriska regimens handlande är ett genomgående tema i artikeln och det framgår klart och tydligt att *Aftonbladet* inte på något sätt anser att det är rätt eller försvarbart av regimen att angripa barn.

4.3.2 Pathos

Som vi redogjorde för tidigare handlar pathos om att väcka känslor hos läsaren eller åhöraren. I princip alla artiklar lyfter fram aspekter som har att göra med flyktingarnas utsatta situation, vilket ofta görs på ett märkbart empatiskt sätt. Artiklarna som talar om flyktingarnas utsatthet framhäver bland annat berättelser om själva flykten, hur barn påverkas av krig och hur familjer splittras. De typerna av berättelser och sätt att skildra de två flyktingkriserna används troligtvis av *Aftonbladet* för att just framkalla känslor hos läsaren och få denne att känna empati, upprördhet och avsky.

Som vi varit inne på tidigare använder sig *Aftonbladet* flitigt av barn i sin nyhetsrapportering, vilket vi betraktar som en medveten strategi med avsikt att väcka känslor hos mottagaren. Många av artiklarna som fokuserar på barn handlar om barn som far illa och påverkas negativt av situationen de befinner sig i. I artikeln “Krigets ansikten” (Larsson, 2022) listas till exempel personer som dött till följd av kriget i Ukraina, däribland en handfull barn i åldrarna fyra till 14. Genom att lyfta fram de barn som fallit offer för kriget med namn, bild och ålder, använder sig *Aftonbladet* tydligt av pathos. På samma sätt fokuserar artikeln “Kriget i Syrien är ett krig mot barn” (Al Naher, 2015) på barn som misshandlats, torterats och dödats av den syriska regimen, vilket även det är en tydlig användning av pathos från *Aftonbladet*. Man kan nog med säkerhet säga att fler människor blir berörda av att läsa om barn som far illa än om vuxna som far illa, vilket *Aftonbladet* med största sannolikhet är väl medvetna om och därför “utnyttjar” i sin rapportering.

Fortsättningsvis kan vi se att *Aftonbladet* ofta använder sig av värdeladdade ord, såväl positiva som negativa, i sin rapportering om de två flyktingkriserna. Att använda sig av värdeladdade ord är en vanligt förekommande retorisk strategi för att skapa just pathos. I artiklarna hittar vi å ena sidan ord som “lidande”, “tragedi” och “humanitär katastrof”, vilka samtliga anspelar på negativa känslor hos mottagaren. Därtill förekommer ord som “medmänsklighet”, “solidaritet” och “trygghet”, vilka å andra sidan anspelar på positiva känslor hos mottagaren. Genom att använda värdeladdade ord skickar *Aftonbladet* en signal till läsaren om vad denne borde känna för känslor i relation till artikeln i fråga.

5. Slutdiskussion

Syftet med denna uppsats har varit att studera hur *Aftonbladet* framställer och talar om den ukrainska flyktingkrisen 2022 och den syriska flyktingkrisen 2015, för att se huruvida det finns någon skillnad i rapporteringen. För att besvara våra frågeställningar har vi bland annat tittat på i relation till vilka aspekter (“frames”) *Aftonbladet* talat om de två flyktingkriserna, vilken retorik som används samt om en konstruktion av “vi” och “dem” tar sig uttryck i rapporteringen.

När vi undersökte vilka aspekter som togs upp i relation till de två flyktingkriserna, det vill säga vilken inramning *Aftonbladet* gjort, kunde vi inte identifiera några större skillnader i rapporteringen av den ukrainska respektive syriska flyktingkrisen. Innan vi påbörjade studien hade vi hypotesen att det skulle finnas en skillnad i hur *Aftonbladet* talade om de två flyktingkriserna. Vår hypotes var att *Aftonbladet* i större utsträckning skulle tala om den syriska flyktingkrisen i relation till negativa aspekter, såsom ekonomisk och social belastning samt integrationssvårigheter. Därtill trodde vi att *Aftonbladets* rapportering av den ukrainska flyktingkrisen skulle vara mer positiv i sin ton, med stort fokus på acceptans och välkomnande. Hypotesen grundade sig främst i våra observationer av diskussioner på sociala medier, där uppfattningen har varit att den svenska befolkningen är mer välkomnande gentemot de ukrainska flyktingarna än de syriska 2015. Därmed tänkte vi att det inte vore helt osannolikt att svensk journalistik också hade anammat samma beteende och synsätt.

Däremot visade sig denna hypotes inte stämma, eftersom *Aftonbladets* rapportering av de två flyktingkriserna inte skiljde sig särskilt mycket åt. Hade vi däremot studerat en annan tidning hade möjligtvis resultatet varit annorlunda och kanske hade vi kunna identifiera skillnader i rapporteringen av de två flyktingkriserna.

I relation till båda flyktingkriserna lyfter *Aftonbladet* fram flyktingarnas egna berättelser på ett väldigt empatiskt sätt, bland annat genom att låta barnens utsatthet och berättelse ta stor plats. Därtill förekommer det artiklar från båda flyktingkriserna som är uttryckligen kritiska till den ryska respektive syriska regimens agerande. I dessa artiklar tar *Aftonbladet* tydligt ställning *mot* regimerna som orsakat krig och *för* de drabbade. Även i relation till aspekten “flyktingmottagande” framhävs både positiva och negativa upplevelser och erfarenheter av det svenska flyktingmottagandet. Däremot är det fler artiklar gällande den syriska flyktingkrisen som redogör för syriska flyktingarnas dåliga erfarenheter av bemötandet i Sverige, medan artiklarna om den ukrainska flyktingkrisen i huvudsak hyllar det svenska mottagandet.

Följaktligen hade vi som tidigare nämnt hypotesen att det skulle finnas en skillnad i *Aftonbladets* rapportering om de två olika flyktingkriserna vad gäller konstruktionen av “vi” och “dem”. Vi trodde att vi skulle se mer empati och identifikation i artiklarna om Ukraina än i de om Syrien, detta med avseende på kulturell och geografisk närhet. Vidare grundar sig denna hypotes i att det har märkts av en skillnad i hur privatpersoner har agerat vid respektive flyktingkris, något som Rosén (2022) understryker i sin artikel. Under studiens gång visades det sig att denna hypotes inte stämde, och den första slutsatsen vi kan dra är således att det *inte* råder någon skillnad mellan *Aftonbladets* rapportering om de två flyktingkriserna vad gäller “vi” och “dem”. För att utläsa huruvida *Aftonbladets* nyhetsrapportering innefattar en konstruktion av ett “vi” och “dem” utgick vi från problemen “access”, “identity”, “naming” och “citizenship”. Utifrån det som har redogjort för i analysdelen kan vi generellt se att *Aftonbladet* inte gör sig skyldiga till några av dessa problem. Därmed kan vi även dra slutsatsen att *Aftonbladet* inte gjort sig skyldiga till konstruktionen av “vi” och “dem” i sin nyhetsrapportering om de två flyktingkriserna, vilket således betyder att de inte gör skillnad på olika människor.

Vidare kunde vi heller inte se några skillnader i vilken retorik *Aftonbladet* använder i rapportering om de två flyktingkriserna. I rapporteringen av båda flyktingkriserna används en forensisk retorik där *Aftonbladet* kritiserar och anklagar den ryska och syriska regimen för deras agerande och går i försvar för flyktingarna och deras situation. Dessutom är användningen av pathos vanligt förekommande i *Aftonbladets* rapportering av båda flyktingkriserna och det är tydligt att *Aftonbladet* rapporterar om kriget och flyktingkriserna på ett empatiskt sätt med avsikt att framkalla liknande känslor hos läsaren.

Sammanfattningsvis har syftet med studien varit att undersöka och jämföra hur *Aftonbladet* har pratat om den syriska flyktingkrisen och pratar om den ukrainska flyktingkrisen. Utifrån den genomförda studien kan vi inte identifiera några större skillnader i *Aftonbladets* rapportering vad gäller inramningen, retoriken och konstruktionen av "vi" och "dem" i relation till de två flyktingkriserna. Vi kan urskilja liknande inramningar av *Aftonbladet* i relation till både den ukrainska och syriska flyktingkrisen och inte heller retoriken i artiklarna skiljer sig särskilt mycket åt. Likaså har vi inte kunnat identifiera något markant som bidrar till konstruktionen av "vi" och "dem", varken i artiklar om den syriska flyktingkrisen eller den ukrainska. Således finns det ingenting som tyder på att *Aftonbladet* gör skillnad i sitt sätt att prata om de två ländernas flyktingströmmar och flyktingar.

6. Referenser

Allan, Stuart (2010). *News culture*. 3. uppl. Maidenhead: Open University Press.

Al Naher, S. (2015). Kriget i Syrien är ett krig mot barn. *Aftonbladet*. 25 september.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl. Stockholm: Liber.

Cooper, S., Olejniczak, E., Lenette, C. & Smedley, C. (2017). Media coverage of refugees and asylum seekers in regional Australia: a critical discourse analysis. I *Media International Australia*. 162(1), s. 78–89.

Edblom, K., Saeed, N. & Wiman, E. (2022). Försvaret: Jag vill bara hjälpa till. *Aftonbladet*. 5 oktober.

Fejes, A. & Thornberg, R. (2009). Kvalitativ forskning och kvalitativ analys. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber, 13-37.

Fernstedt, N. (2022). Jag trivs i Sverige - folk är snälla här. *Aftonbladet*. 19 mars.

Ghazal Aswad, N. (2019). Biased neutrality: the symbolic construction of the Syrian refugee in the New York Times. I *Critical Studies in Media Communication*. 36(4), s. 357-375.

Hansson, W. (2022). Flyktingkaos del av Putins krigsstrategi. *Aftonbladet*. 23 mars.

Hammargren, B. (2015). En gång hade vi ett liv. *Aftonbladet*. 23 september.

Jiang, S., d'Haenens, L. and Zhang, L. (2021). Differences in journalism culture or is there more to it? Comparing news on the European refugee issue in Western Europe and China. I *International Communication Gazette*, 83(5), s. 451–473.

Järkstig, L. (2015). Vi vill att han pratar igen. *Aftonbladet*. 20 september.

Karlsson, M. & Johansson, B. (2019). Kvantitativ innehållsanalys. I Ekström, M. & Johansson, B. (red.). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur, 171-192.

Larsson, P. (2022). Krigets ansikten. *Aftonbladet*. 25 april.

Ledin, J. & Moberg, U. (2010). Textanalytisk metod. I Ekström, M. & Johansson, B. (red.). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 155-176.

Lindberg, S. (2022). Tänkte mest på att jag vill fortsätta leva. *Aftonbladet*. 7 mars.

Migrationsinfo.se (2021). *Asylsökande i Sverige*.

<https://www.migrationsinfo.se/migration/sverige/asylsokande-i-sverige/> (Hämtad 2022-04-04).

Migrationsverket (2022). *Sökande från Ukraina*.

<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Sokande-fran-Ukraina.html> (Hämtad 2022-05-24).

Ovander, P. (2015). Här placeras 580 flyktingar. *Aftonbladet*. 25 oktober.

Persson, I. (2022). Putins offer ska inte utnyttjas i vårt land. *Aftonbladet*. 30 mars.

Regeringskansliet (2022). *Uppdatering om flyktingsituationen med anledning av Ukrainakrisen*.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2022/03/uppdatering-om-flyktingsituationen-med-anledning-av-ukrainakrisen/> (Hämtad 2022-04-04).

Rosén, E. (2022). Det finns bara ett ord: rasism. *Aftonbladet*. 20 mars.

Sverige för UNHCR (u.å.). *Ukraina i kris*. <https://sverigeforunhcr.se/ukraina> Hämtad 2022-04-04).

Sverige för UNHCR (2016). *65,3 miljoner på flykt i världen 2015 - fler än någonsin*. <https://sverigeforunhcr.se/blogg/653-miljoner-pa-flykt-i-varlden-fler-an-nagonsin-tidigare> (Hämtad 2022-04-04).

Vigsø, O. (2010). Retorisk analys. I Ekström, M. & Johansson, B. (red.). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 215-241.

Widén, P. (2009). Kvalitativ textanalys. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber, 136-153.

Wiman, E. (2015). Mahmud: Jag vill till Sverige. *Aftonbladet*. 1 September.

Østbye, H. (2004). *Metodbok för medievvetenskap*. 1. uppl. Malmö: Liber.